

יולדת - ומחללים עליה את השבת

1. שבת דף קכח עמוד ב

משנה. אין מילדין את הבהמה ביום טוב, אבל מסעדין. ומילדין את האשה בשבת, וקורין לה חכמה ממקום למקום, ומחללין עליה את השבת, וקושרין את הטיבור. רבי יוסי אומר: אף חותכין. וכל צרכי מילה עושין בשבת.

מילדין את האשה וכו'. מכדי תנא ליה מילדין את האשה וקורין לה חכמה ממקום למקום, ומחללין עליה את השבת לאתווי מאי? - לאתווי הא דתנו רבנן: אם היתה צריכה לנר - חבירתה מדלקת לה את הנר, ואם היתה צריכה לשמן - חבירתה מביאה לה שמן ביד, ואם אינו ספק ביד - מביאה בשערה, ואם אינו ספק בשערה - מביאה לה בכלי. אמר ר' אבהו: אם היתה צריכה לנר - חבירתה מדלקת לה את הנר. פשיטא! - לא צריכא בסומא. מהו דתימא: כיון דלא חזיא - אסור, קא משמע לן: איתובי מיתבא דעתה, סברא: אי איכא מידי - חזיא חבירתה ועבדה לי.

אם היתה צריכה לשמן וכו'. תיפוק ליה משום סחיטה! - רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו: אין סחיטה בשיער. רב אשי אמר: אפילו תימא יש סחיטה בשיער - מביאה לה בכלי דרך שערה. דכמה דאפשר לשנויי - משנינן.

אמר רב יהודה אמר שמואל: חיה, כל זמן שהקבר פתוח, בין אמרה צריכה אני בין לא אמרה צריכה אני - מחללין עליה את השבת. נסתם הקבר, בין אמרה צריכה אני בין לא אמרה צריכה אני - אין מחללין עליה את השבת, רב אשי מתני הכי. מר זוטרא מתני הכי: אמר רב יהודה אמר שמואל: חיה כל זמן שהקבר פתוח, בין אמרה צריכה אני ובין אמרה אין צריכה אני - מחללין עליה את השבת. נסתם הקבר, אמרה צריכה אני - מחללין עליה את השבת לא אמרה צריכה אני - אין מחללין עליה את השבת. אמר ליה רבינא למרימר: מר זוטרא מתני לקולא, ורב אשי מתני לחומרא, הלכתא כמאן? - אמר ליה: הלכה כמר זוטרא, ספק נפשות להקל.

מאימתי פתיחת הקבר? אמר אביי: משעה שתשב על המשבר. רב הונא בריה דרב יהושע אמר: משעה שהדם שותת ויורד. ואמרי לה: משעה שחברותיה נושאות אותה באגפיה. עד מתי פתיחת הקבר? אמר אביי: שלשה ימים. רבא אמר משמיה דרב יהודה: שבעה, ואמרי לה: שלשים. אמרי נהרדעי: חיה שלשה, שבעה ושלשים. שלשה, בין אמרה צריכה אני ובין אמרה לא צריכה אני - מחללין עליה את השבת. שבעה, אמרה צריכה אני - מחללין עליה את השבת, אמרה לא צריכה אני - אין מחללין עליה

את השבת. שלשים, אפילו אמרה צריכה אני - אין מחללין עליה את השבת, אבל עושין על ידי ארמאי. כדרב עולא בריה דרב עילאי, דאמר: כל צרכי חולה נעשין על ידי ארמאי בשבת. וכדרב המנונא, דאמר רב המנונא: דבר שאין בו סכנה - אומר לנכרי ועושה.

מה היולדת צריכה	דין
נר	חברתה מדלקת לה
שמן	חברתה מביאה לה ביד

שימי לב שלבים השונים בהיתר

1. מביאה שמן בידה
2. מביאה שמן בשערה
3. מביאה שמן בכלי
4. הדיוק בגמרא-הבאה בכלי דרך שיערה

מר זוטרא		רב אשי		
הדין	מה אמרה האישה	הדין	מה אמרה האישה	מצב האשה
מחללים	צריכה אני	מחללים	צריכה אני	קבר פתוח
	אמרה אין צריכה אני		לא אמרה צריכה אני	
מחללים	צריכה אני	לא מחללים	צריכה אני	נסתם הקבר
לא מחללים	לא אמרה צריכה אני	לא מחללים	לא אמרה צריכה אני	

30 יום	שבוע	3 ימים	
-	-	+	אביי
-	+	+	רב הונא
+	+	+	לא ידוע (אמרי ליה)
-	לפי רצון היולדת	מחללין בכל מקרה	נהרדעי

2. רמב"ם הלכות שבת פרק ב

הלכה יא

היולדת כשכורעת לילד הרי היא בסכנת נפשות ומחללין עליה את השבת, קוראין לה חכמה ממקום למקום וחותכים את הטבור וקושרין אותו, ואם היתה צריכה לנר בשעה שהיא צועקת בחבליה מדליקין לה את הנר, ואפילו היתה סומה מפני שדעתה מתיישבת עליה בנר ואף על פי שאינה רואה, ואם היתה צריכה לשמן וכיוצא בו מביאין לה, וכל שאפשר לשנות משנין בשעת הבאה כגון שתביא לה חברתה כלי תלוי בשערה ואם אי אפשר מביאה כדרכה.

הלכה יג

חיה משיתחיל הדם להיות שותת עד שתלד ואחר שתלד עד שלשה ימים מחללין עליה את השבת ועושין לה כל צרכיה, בין שאמרה צריכה אני בין שאמרה איני צריכה, ומשלשה עד שבעה אם אמרה איני צריכה אין מחללין עליה את השבת, ואם שתקה ואין צריך לומר אם אמרה צריכה אני מחללין עליה את השבת, ומשבעה ועד שלשים יום הרי היא כחולה שאין בו סכנה ואפילו אמרה צריכה אני אין עושין לה מלאכה אלא על ידי גוי.

3. מגיד משנה הלכות שבת פרק ב הלכה יא (רבי וידל די טולושא. מאה 14).

מגדולי מפרשי הרמב"ם

וכל שאפשר לשנות משנין וכו'.

שם מבואר השנוי הזה ואמרו כמה דאפשר לשנויי משנין. וכתב הרמב"ן ז"ל ושמעין מינה דכל צרכי חולה אף על פי שיש בו חולי סכנה היכא דאפשר למעבד לה למלאכה בשנוי שלא יתחלל בה שבת משנין ואין מחללין והוא שלא יתאחר צרכו של חולה כלל בשנוי זה, ותנן נמי גבי מילה (שם דף קל"ג) ונותנים עליה אספגנית וכמון. לא שחק מערב שבת לועס בשיניו ונותן לא טרף יין ושמן נותן זה בעצמו וכו'. וש"מ אף על פי שסכנה היא לו אין מחללין את השבת לעבור על דברי תורה אלא עושין המלאכות בשינוי בדבר שהוא משום שבות ובלבד שיעשה כל צרכו של חולה בזריזות עכ"ל.

ומלשון רבינו ז"ל נראה שאין חולה שיש בו סכנה בכלל השנוי אלא החיה וזהו שכתב הרי היא בסכנת נפשות ולא הזכיר השינוי בחולי שיש בו סכנה וכתב למעלה כללו של דבר שבת לגבי חולה שיש בו סכנה הרי הוא כחול לכל הדברים וכו'. והטעם בזה נראה מפני שכאב היולדת וחבליה הם כדבר טבעי לה ואין אחת מאלף מתה מחמת לידה ולפיכך החמירו לשנות במקום שאפשר ולא החמירו בחולה. ודין המילה הוא לפי דעת רבינו מפני טענה אחרת מפני שהן מכשירין שהיה אפשר לעשותן מערב שבת כמו שהזכיר רבינו פרק שני מהלכות מילה:

4. ערוך השולחן אורח חיים סימן ש"ל
(הרב יחיאל מיכל הלוי אפשטיין המאה ה-19 רוסיה)

סעיף א

כתב הרמב"ם בפ"ב דין י"א היולדת כשכורעת לילד הרי היא בסכנת נפשות ומחללין עליה את השבת קוראין לה חכמה ממקום למקום וחותכין את הטבור וקושרין אותה ואם היתה צריכה לנר בשעה שהיא זועקת בחבליה מדליקין לה את הנר ואפילו היתה סומא מפני שדעתה מתיישבת עליה בנר ואף על פי שאינה רואה ואם היתה צריכה לשמן וכיוצא בו מביאין לה וכל שאפשר לשנות משנין בשעת הבאה כגון שתביא לה חבירתה כלי תלוי בשערה ואם אי"א מביאה כדרכה עכ"ל:

סעיף ב

ביאור דבריו דאע"ג דבכל חולה שיש בו סכנה אין אנו מצריכין לתנאים אם צריך לנר כמ"ש הרמב"ם עצמו בריש פ"ב שכתב ומדליקין לו נר ומכבין לו נר ולא כתב אם צריך וכן לא כתב שם דאם אפשר לשנות משנין והעניין כן הוא דאע"ג דכשכורעת לילד היא מסוכנת מ"מ אינה דומה לסתם חולה של סכנה מפני שזהו טבעו של עולם ועצם הבריאה כן הוא ואין אנו מתפחדים מזה וגם היא אינה בפחד ורוב נשים סובלות הצירים במנוחת הנפש בידעה כי עוד מעט יעברון כי כן ראתה באמה ולכן באמת קודם הלידה אין כאן חילול שבת כלל ברוב הנשים ולזה אומר הרמב"ם אם צריכה לנר וכן הוא לשון הגמ' [קכ"ח:]: ע"ש כלומר כשאנו רואין שהיא מתפחדת ודואגת יותר מכל הנשים ואז בהכרח להדליק לה את הנר ואפילו היא סומא למען תהיה בטוחה שמביטים עליה ועושים לה כל מה שצריכה דאל"כ הפחד עצמה יזיק בה ולכן גם בהבאת השמן כשאפשר לעשות ע"י שינוי עושין כיון דבאמת אי"צ לזה אלא מפני פחדה ולמה לא כתב גם מכבין לה הנר כמו בחולי משום דבחולה יש שצריך לישן ולא תבלבל לו האור משא"כ האשה כשכורעת לילד אינו זמן שינה וא"צ לעולם לכבות הנר בעדה אמנם אם אירע מקרה שצריכה עושין והטור והש"ע כתבו סתם מדליקין לה את הנר ואינו כלשון הש"ס ומ"מ כוונתם ג"כ כן הוא כמ"ש [ולפמ"ש מתורץ שני הקושיות של המג"א סק"ב ע"ש ודו"ק]: